

Sosyal Durum Çalışma Grubu Raporu

Silahlanma sorununa uluslararası boyut ele alınmadan bakılamaz.

Küresel 'terörle savaş' doktrini, uluslararası silah akışının artmasına ve silah transferlerinin denetlenmesinin gevşemesine yol açtı.

Uluslararası alanda

- Uluslararası silah ticareti sözleşmesinin hayata geçmesi için destek verilmeli (Türkiye destekliyor),
- Bölgesel ve uluslararası silah ticaretiyle ilgili ilkeler bütünü ve mekanizmalar uygulanmalı (AB ülkeleri ilkeleri),
- Silah satışlarında mühimmat dahil işaretleme ve izleme mekanizmaları ve ortak veri bankaları oluşturulmalıdır.

Kamusal

Saptamalar

- Silah edinme kolaylığı
- Silah akışı ve uluslararası silah ticareti
- Öğretmenlerin de şiddet uygulaması
- Güven bunalımı
- Kamu görevlilerinin oransız güç kullanımı
- Yeni TCK'da mala karşı suçların meşru müdafaa kapsamına alınması

Öneriler

- Silah akışı ve uluslararası silah ticareti konusunda net bir denetim politikası oluşturulması (Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda bu konuda madde)
- Silahların ve mermilerin izlenmesi ve işaretlenmesi
- Talebin azaltılması için çalışmalar yapılması
- Resmi kurumların dikkatinin çekilmesi ve ısrarla izlenmesi
- Mevcut yasaların etkin olarak uygulanması
- Siyasal parti programlarında silahsızlanma ile ilgili görüşlerin açıklıkla ifade edilmesi
- Silah bırakmaya özendirici yöntemler geliştirilmesi
- Sivil Toplum Kuruluşlarının yasama organı üzerinde (siyasal girdi ile) bireysel silahlanma konusunda yeni önlemler alınması girişimi
- Kamu görevlilerinin standart uygulamaya yönelik bilinçlendirilmesi
- Yerel özellikler dikkate alınarak ve kamusal güçleri harekete geçirerek silahlanma sorununu çözüme tekniklerinin geliştirilmesi (Sağlık ocakları, ÇATOM'lar, kent konseyleri, il ve ilçe İnsan Hakları Kurulları, vb.)
- Daha önce yapılan araştırmaların bir ortamda toplanması
- Yaygın ve örgün eğitim seferberliği
- Devlet'in (Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla), Birleşmiş Milletler Uluslararası Barış Kültürü ve Dünya Çocuklarını Şiddetten Esirgeme Onyılı (2000-2010) bağlamında aktif olması

Toplumsal

Saptamalar

- Erkek egemen anlayış toplumda etkin
- Silah şiddet ögesidir.
- Güven bunalımı/korku kültürü
- Toplumda açık iletişim değil "suçlama-karşı suçlama-savunma" şeklinde iletişim yaygın.
- Şehadet-feda kültürü, silah kullanımını yaygınlaştıran bir unsurdur.
- Silahın ve şiddet kültürünün normalleşmiş olması
- Oransız güç kullanımı yoluyla, toplumda şiddetin meşrulaştırılması
- Şiddeti kanıksamanın doğurguları: Duyarsızlaşma, yabancılaşma, insanları nesneleştirme ve dolayısıyla öldürmenin kolaylaşması
- Toplumda marjinalleşmiş kesimlerin, kendini savunma yolu olarak şiddete (silaha) başvurması

Öneriler

- Silahlanmaya gerek duyulma nedenlerine dönük araştırmalar (aralıklarla sürdürülerek) yapılması
- Dil oluşturma: "Maganda kurşunu" yerine "bireysel silahlanma sonucu" denmeli
- "Yüksek sesli" kampanyacılık –toplumu katarak-
- Yaygın ve örgün eğitim seferberliği:
 - Anne ve kız çocuklara özel ilgi
 - Değerler eğitimi (aile eğitimi)
 - Sağlıklı kimlik (özellikle cinsel kimlik) ve kişilik gelişimi
 - Toplumsal cinsiyet
- Barış kültürünün öne çıkarılması; insana değer veren kültürel öğeleri geliştirecek ortamlar oluşturmak ve yöntemler geliştirmek (İnsan hakları ve barış kültürü eğitimi)
- Alternatif (şiddet içermeyen) sorun çözme yöntemlerinin örgün/yaygın eğitimin her aşamasında sürekli, etkili, sistemli olarak öğretilmesi; öfke yönetimi (ve duygusal zeka) ve uzlaşma stratejileri eğitimi
- Silahla ilgili çarpıcı istatistiklerin ve bilgilerin eğitim amaçlı kullanılması
- Bilginin –soyut değil- eyleme dönüştürme amaçlı kullanımı
- Toplumsal kanaat önderlerinin bilinçlendirilmesi
- Silahlanmayı özendirici/övücü davranışları görmezden gelmeme, ifşa etme (kınama), izleme
- Silah ile ilgili söylenceleri yeniden üretmemek
- Üniversite gençliğinin katkısını sağlamak (iletişim fakülteleri öğrencileri görsel malzeme için yarışmalar düzenleyebilir; hukuk fakülteleri öğrencileri dava izleyip baskı grubu oluşturabilir, vb.)
- Silahlanmanın ekonomiye olumsuz etkilerinin vurgulanması
- Şiddet kurbanlarının –birarada ve görünür olarak- bilinçlendirmeye katkısı
- Sosyo-kültürel açıdan toplumun değerler haritasının çıkarılması (yerel kültürün değerlendirilip izlenmesi)
- Barışçıl, yaratıcı, hoşgörülü eğlence kültürü oluşturulması

Bireysel

Saptamalar

- Güven bunalımı
- Değer yozlaşması
- Kültürel alanda karmaşa

- Yabancılaşma, nesneleştirme

Öneriler

- Silaha gerek duyulma nedenlerinin araştırılması
- Talebin azaltılması
- İnsana değer kazandıracak yöntemlerin geliştirilmesi
- Silahsız kendini savunma yollarının bilinmesi (balkona demir koyma, vb.)
- Silaha sahip olmanın 'hak' olmadığı bilincinin yaygınlaştırılması
- Silaha sahip olmanın güven değil, risk oluşturduğu bilincinin yaygınlaştırılması
-

Katılımcılar

Prof. Dr. İpek Gürkaynak - Umut Vakfı Mütevelli Heyeti Üyesi - Gürkaynak Yurttaşlık Enstitüsü

Dr. Mustafa Tören Yücel - Umut Vakfı Mütevelli Heyeti Üyesi - Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Şebnem Fincancı Korur - İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Betül Çotuksöken - Maltepe Üniversitesi

Prof. Dr. Özcan Köknel - İstanbul Ticaret Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Bayhan Ege - Maltepe Üniversitesi

Özlem Dalkıran - Uluslararası Af Örgütü

Galma Jahic - İstanbul Bilgi Üniversitesi

Münevver Mertoğlu - İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Prof. Dr. Nilüfer Narlı - Bahçeşehir Üniversitesi